

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee

Teie 27.04.2026

Meie 18.05.2026

nr 2-2/1519-1, MKM/25-
1297/-2K
nr 8-2/3371

Võrdse kohtlemise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnoü kooskõlastuskiri

Lugupeetud minister

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on saatnud Justiits- ja Digiministeeriumile kooskõlastamiseks võrdse kohtlemise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (eelnoü). Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega.

Eelnõu § 1 p 7 – kõnealuse punktiga nähakse muu hulgas ette, et sekkumine voliniku ja tema kantselei tööalasesse tegevusse või selle mõjutamine on keelatud. Kuna sellekohase sõnastuse järgi ei ole selge, kellele piirang sekkuda on seatud ja mida selle piirangu rikkumine kaasa toob, siis palume muuta sõnastust ning kasutada näiteks IKS § 51 eeskujul, et volinik ja tema kantselei on oma ülesannete täitmisel sõltumatu.

Eelnõu § 1 p 8 – kõnealuse punktiga nähakse ette voliniku kvalifikatsiooninõuded. Lisaks sellele nähakse sama punktiga ette, et asetäitja-nõuniku tegutsev isik peab vastama käesoleva seaduse § 15¹ lõikes 3 volinikule seatud nõuetele. Esiteks märgime, et kvalifikatsiooninõuete kehtestamine mingi kutseala puhul kujutab endast põhiseaduse (edaspidi ka PS) § 29 riivet. Riigikohus on leidnud, et seadusandja peab kõik põhiõiguste seisukohalt olulised küsimused otsustama ise¹, sh peavad seaduses sisalduma põhiõiguste riive raamid. Seega tuleb seletuskirja täiendada põhiõiguste riive proportsionaalsuse analüüsiga².

Lisaks eelnevalt on eelnõu § 1 punktiga 8 ette nähtud, et volinik võib kehtestada lisanõuded asetäitja-nõuniku teadmiste ja kogemuste kohta. Kuna kvalifikatsiooninõuded kujutavad endast põhiõiguste piiranguid, mille raamid tuleb kindlaks määrata seaduse tasandil, siis saab volinik üksnes täpsustada asetäitja-nõuniku teadmiste ja kogemuste sisu, kuid ei saa kehtestada täiendavaid nõudeid võrreldes § 15¹ lõikes 3 sätestatuga. Palume kavandatava lõike sõnastust täpsustada ning näha ette, et volinik võib täpsustada nõudeid asetäitja-nõuniku teadmiste ja kogemuste kohta ja seletuskirjas täpsustada, et nõuete täpsustamine ei võimalda näha ette täiendavaid nõudeid võrreldes seaduses ette antud raamidega.

¹ RKPJKo 24.12.2002, nr 3-4-1-10-02, p 24

² Vt selle kohta ka haldusjuhist Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi (EL) 2018/958, 28. juuni 2018, milles käsitletakse uute kutsealade reguleerivate õigusnormide vastuvõtmisele eelnevat proportsionaalsuse kontrolli, rakendamiseks. Arvutivõrgus kättesaadav: <https://harno.ee/sites/default/files/documents/2021-03/haldusjuhis.pdf>

Eelnõu § 1 p 13 – kõnealuse punktiga nähakse muu hulgas ette, et volinik lahendab diskrimineerimisvaidlusi oma siduva arvamusega. Juhime tähelepanu, et eelnõu ega kehtiva seaduse tekstist tulenevalt ei ole arusaadav, mida on mõeldud voliniku siduva arvamuse all. Eelnõu ja seletuskirja põhjal jääb mulje justkui voliniku arvamus oleks õiguslikult siduv. Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul on tegemist pigem moraalselt siduva arvamusega, st arvamuse täitmise eelduseks on poolte heas usus tegutsemine, kuna eelnõuga ei nähta ette arvamuse täidetavaks tunnistamise regulatsiooni, arvamuse kohtus vaidlustamise võimalust ega ka täitedokumendi regulatsiooni. Seega „siduvus“ ja „õiguslik siduvus“, millest eelnõu ja seletuskiri lähtuvad, on eksitavad ning jätavad arvamuse õigusliku tähenduse ebamääraseks. Palume seletuskirjas arvamuse õiguslik tähendus selgelt välja tuua ja ebakorrektsed selgitused seletuskirjast välja jätta. Õigusselguse kaalutlusel palus Justiits- ja Digiministeerium esimesel kooskõlastusringil muuta dokumendi nimetust – jääme oma seisukoha juurde ning palume muudatus eelnõusse sisse viia.

Lisaks eelnevale märgime, et seletuskirja kohaselt nähakse volinikule ette vahekohtu tüüpi võimalus anda diskrimineerimisvaidluse poolte soovil tavapärase arvamuse asemel õiguslikult siduv arvamus. Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul on viide „vahekohtu tüüpi vaidluse lahendamisele“ eksitav, tekitab õiguslikku ebaselgust ja tuleb seletuskirjast välja jätta.

Eelnõu § 16 lg 5 – veebilehel eelmise kalendriaasta tegevusaruande avaldamisega seoses palume seletuskirjas selgitada, et aruandes ei avalikustata isikuandmeid.

Eelnõu § 7 – Justiits- ja Digiministeerium ei toeta eelnõuga kavandatavaid töövaidluse lahendamise seaduse (TVLS) muudatusi. Eelnõu § 1 punktis 11 (kavandatud § 16 lg 2²) ja seletuskirjas viidatakse voliniku poolt eksperdiarvamuse andmisele töövaidluskomisjoni menetluses, kuna kehtiv töövaidluse lahendamise seadus eksperdiarvamust tõendi liigina ei reguleeri. Kavandatud TVLS muudatus ei ole vajalik, sest sättes viidatud arvamust saab menetluses käsitleda dokumentaalse tõendina, mis on TVLS regulatsiooniga kaetud. Samuti ei ole eelnõu ega seletuskirja põhjal arusaadav TsMS-ile viitamise vajadus. Juhime tähelepanu, et voliniku arvamusel on menetluses samasugune kaal kui muudel tõenditel. Justiits- ja Digiministeerium ei toeta ühe vaidluse liigi jaoks tõendamise erinormide kehtestamist. Juhime tähelepanu, et ka teistes töövaidluse liikides võib olla mõeldav ekspertide kasutamine, seega tuleb hoida töövaidluse lahendamise menetlus ühetaolisena. Palume TVLS muudatused eelnõust välja jätta.

Rakendusaktid – eelnõuga seonduvalt soovitakse täiendada Vabariigi Valitsuse reglemendi § 4 lõikega 3 järgmises sõnastuses: „Eelnõu või muu küsimuse, mis puudutab soolise võrdõiguslikkuse seaduses või võrdse kohtlemise seaduses sätestatud õiguseid või kohustusi või mõjutab nende täitmist, ettevalmistamisel konsulteeritakse soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinikuga.“ Seletuskirjast ei selgu, mida täpsemalt sellise nõude all mõeldakse. Justiits- ja Digiministeerium ei toeta sellise sätte lisamist reglementi. Esiteks sama paragrahv sätestab juba, et ministri otsustatava või Vabariigi Valitsusele esitatava küsimuse ettevalmistaja teeb aegsasti koostööd ministeeriumide ja Riigikantseleiga ning vajaduse korral teiste asjaomaste avalik-õiguslike institutsioonide ja üleriigilise kohaliku omavalitsuse üksuste liiduga. Samuti, et eelnõu või muu küsimuse ettevalmistamisse kaasatakse asjassepuutuvad huvirühmad vastavalt kaasamise heale tavale, mille kinnitab Vabariigi Valitsus. Lisaks näeb reglemendi § 6 lg 4 ette asjaomase ministeeriumi kohustuse kontrollida kooskõlastamisel muu hulgas ka oma valitsemisalas kuuluvat osas eelnõu või muu küsimuse ettevalmistamisel tehtud mõju hindamist. Võrdse kohtlemise valdkonna eest vastutaja on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, kelle poole saavad eelnõusid koostavad ametnikud pöörduda ka konsultatsiooni saamiseks. Leiame, et senine reglemendis sätestatu on piisav suunamiseks eelnõu või muu küsimuse väljatöötajaid aegsasti pädevate asutustega, antud juhul võrdse kohtlemise volinikuga, konsulteerima ning reglemendis ei ole konkreetsete kaasatavate asutuste või institutsioonide nimeline väljatoomine vajalik. Teiseks oleme täiendamas Hea õigusloome ja normitehnika eeskirjas mõjuhindamise nõudeid, kus üheks mõjuvaldkonnaks saab olema mõju võrdsetele võimalustele. See aitab kaasa sellele, et õigusaktide väljatöötamisel hinnatakse alati mõju mh ka võrdsele kohtlemisele. Eelnõu³ on läbinud kooskõlastusringi ja esitatakse peagi Vabariigi Valitsusele.

Lugupidamisega

³ <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/2b5ac471-8ff8-469e-b192-5622407aa7bd>

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Lisad:

1. Eelnõu fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega
2. Seletuskirja fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega

Helen Uustalu, 53345676, Helen.Uustalu@justdigi.ee
Kristel Niidas
Birgit Hermann
Signe Reinsalu
Inge Mehide
Monika Tappo
Stella Johanson